

- Метод сценаріїв (або метод формалізованого опису невизначеності), який ґрунтується на опрацюванні досвідченими експертами сценаріїв кількох типових варіантів розвитку подій за проектом і відповідних їм значень динаміки випуску продукції, доходів, витрат і т. д., а також на розрахунку для кожного сценарію чистого дисконтованого доходу (ЧДД) та інших показників ефективності проекту.

Для якісного аналізу ризиків необхідно розставити ранги для ризиків, які визначені для проекту. При аналізі ймовірності та впливу даних ризиків передбачається, що жодних заходів щодо їх попередження не проводиться.

Якісний аналіз ризиків включає:

- Визначення ймовірності реалізації ризиків.
- Визначення тяжкості наслідків реалізації ризиків.
- Визначення рангу ризику по матриці «ймовірність - наслідки».
- Визначення близькості настання ризику.
- Оцінка якості використаної інформації.

Існує багато програмних продуктів, за допомогою яких можна кількісно оцінити ризики проекту. Наприклад, Project Expert, «Альт-Інвест», Microsoft Project. За допомогою налаштування Turbo Project для останнього можна оцінити методом Монте-Карло. Але це можна реалізувати і в знайомій всім програмі Excel (наприклад, в Excel-таблиці для повного розрахунку окупності інвестицій, яка, зокрема, дозволяє здійснити аналіз чутливості, як один з методів кількісної оцінки ризиків).

Одним з найбільш часто використовуваних програмних продуктів є Microsoft Project. Дана програмна платформа генерує власні звіти, які відображають основні параметри проекту. Оскільки Excel - програма, в якій найпростіше оцінити ризики проекту, варто оптимізувати звіти, які формуються в Microsoft Project, таким чином, щоб можна було побачити всі параметри проекту з урахуванням ризику, а також, саму схему оцінки ризиків за найбільш поширеним методом. Цей спосіб позбавляє від необхідності встановлювати Turbo Project для оцінки ризиків за методом Монте-Карло.

К.е.н., проф. Черкасова Т.І., Кірюшин М.В.

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Конкурентоспроможність національної економіки в сучасному світі багато в чому визначається конкурентоспроможністю саме підприємства. Від рівня розвитку промислових підприємств залежать темпи науково-технічного оновлення виробничої бази та зростання продуктивності праці в інших галузях національної економіки. У цьому зв'язку стійке зростання конкурентоспроможності української промисловості є ключовим завданням реалізації моделі інноваційного розвитку економіки країни, переходу її в стан сталого поступального розвитку.

Проблема конкурентоспроможності підприємства носить у сучасному світі універсальний характер. Структурні та технологічні трансформації, що відбуваються в Україні, нестабільність національних товарних ринків дозволяють пояснити зсув акценту управління конкурентоспроможністю з макро- на мікрорівень, що вимагає розробки внутрішньофірмового механізму управління конкурентоспроможністю як продукції, так й підприємства в цілому.

У розвиток теорії конкуренції значний вклад внесли такі науковці як М. Портер, Ф. Хайек, Ф. Найт, І. Нонаки, В. Хруцький, Р. Фатхутдінов, А. Воронкова, О. Кузьмін, П. Перерва, Н. Чухрай, О. Ястремська та інші. Але питання забезпечення конкурентоспроможності окремих підприємств та оцінка її рівня залишаються недостатньо дослідженими. Таким чином тема роботи є актуальною.

Метою роботи є систематизація підходів до створення методичного інструментарію оцінки конкурентоспроможності промислового підприємства.

Сьогодні існують різні підходи до визначення сутності поняття «конкурентоспроможність». Найбільш вірним, на наш погляд, є визначення конкурентоспроможності як здатності ефективно розпоряджатися власними і позичковими ресурсами в умовах конкурентного ринку[1]. Більшість науковців вважають, що для забезпечення конкурентоспроможності промислового підприємства необхідне систематичне удосконалення всіх елементів виробничо-господарського циклу, яке забезпечує конкурентні переваги в області НДДКР, виробництві, управлінні, фінансах, маркетингу тощо.

Найбільш суттєвим в оцінці конкурентоспроможності слід вважати оцінку динаміки показника вартості компанії. Це пояснюється тим, що вартість підприємства інтегровано характеризує як стан його внутрішнього середовища, так і зовнішнє оточення. Значною перевагою цього показника є те, що він дозволяє зіставляти результати діяльності різних суб'єктів господарювання. Управлінську концепцію зростання вартості бізнесу прийнято розглядати як найбільш результативну. Дослідження експертів показують, що найбільш конкурентоспроможними, як правило, є ті підприємствами, в яких головним критерієм оцінки якості прийнятого управлінського рішення є подальше підвищення вартості бізнесу.

Однак вважаємо, що при оцінці напрямків діяльності підприємства, які забезпечують подальше зростання його конкурентоспроможності, не слід обмежуватися показником вартості підприємства. Реальні можливості забезпечення конкурентоспроможності підприємства слід розглядати у площині як стратегічного, так й тактичного управління впродовж всіх етапів життєвого циклу підприємства.

Аналіз економічної літератури дозволяє виділити декілька основних підходів до оцінки конкурентоспроможності підприємства:

- матричні методи. Даний підхід базується на маркетинговій оцінці діяльності підприємства і його продукції. У основі методики - аналіз конкурентоспроможності з врахуванням життєвого циклу продукції підприємства;
- методи, засновані на оцінці конкурентоспроможності продукції підприємства. Ця група методів ставить у відповідність конкурентоспроможність підприємства та конкурентоспроможність його продукції і є найбільш поширена. Для визначення конкурентоспроможності продукції використовуються різні маркетингові і кваліметричні методи, в основі більшості яких лежить визначення співвідношення ціна – якість;
- методи, засновані на теорії ефективної конкуренції. Суть підходу полягає в бальній оцінці експертами можливостей підприємства по забезпеченню конкурентоспроможності. Кожна з сформульованих в ході попереднього аналізу можливостей підприємства по досягненню конкурентних переваг оцінюється експертами з позиції наявних ресурсів;
- комплексні методи. Оцінка конкурентоспроможності підприємства в рамках цих методів здійснюється на підставі виділення тактичній і потенційній конкурентоспроможності підприємства.

До недоліків існуючих підходів слід віднести: труднощі визначення повного переліку чинників впливу на конкурентоспроможність підприємства; труднощі і суб'єктивізм при визначенні ваги якого-небудь чинника; зведення різних за природою

техніко-економічних показників в комплексний показник конкурентоспроможності суб'єкта господарювання; складність визначення географічних кордонів конкретного товарного ринку.

Вважаємо, що найбільш об'єктивним методом оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства є метод, заснований на теорії ефективної конкуренції. Даний метод розглядає всі основні аспекти господарської діяльності промислового підприємства, виключає дублювання показників і дозволяє оперативно і об'єктивно оцінити місце підприємства на конкурентному ринку.

Його поширення на практиці потребує своєчасного формування стратегії підприємства з визначенням перспективних напрямів діяльності, уточненням стратегічних цілей і засобів їх досягнення. Досягнення тактичних цілей, які відповідають різним етапам реалізації стратегії, як правило, контролюють за допомогою інструментів операційного контролінгу (впровадження системи цінкових знижок, вибором баз розподілу постійних витрат, використанням різноманітних методів управління витратами та ін.), що націлені на забезпечення отримання прибутку від операційної діяльності.

Ефективний інструментарій оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства повинен стати основою організаційно-економічного механізму забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств.

Список літератури:

1. Конкурентоспроможність: проблеми науки і практики: монографія. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006.

Шаповаленко К. Ю.

ФІНАНСОВІ РИЗИКИ ПІДПРИЄМСТВА І МЕТОДИ ЇХ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ

Науковий керівник: к.е.н., проф. каф. економіки підприємств Черкасова Т.І.

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

На сучасному етапі розвитку економіки України важливою є проблема забезпечення фінансової безпеки підприємств. Це обумовлено посиленням впливу зовнішнього середовища на умови діяльності підприємства, зміною форм та методів державного регулювання та необхідністю більш обґрунтованого прийняття управлінських рішень в умовах зростання невизначеності.

Питанням економічної безпеки підприємства та обґрунтування фінансових рішень приділяли увагу такі науковці як І. Бланк, С. Голов, І. Карпусь, Г. Козаченко, А. Ляшенко, Е. Майер, С. Петренко, В. Пономарьов, О. Портна, М. Пушкар, О. Терещенко, Д. Хан та інші. Але визначення та оцінка фінансових ризиків, розробка шляхів їх мінімізації і нейтралізації залишаються актуальними.

Метою роботи є систематизація фінансових ризиків та методів їх нейтралізації як підґрунтя розробки внутрішнього механізму нейтралізації фінансових ризиків підприємства.

Фінансовий ризик є однією з найбільш складних категорій, яка пов'язана з здійсненням підприємницької діяльності. Фінансові ризики - це, по-перше, небезпека потенційно можливої, ймовірної втрати ресурсів або недоодержання доходів порівняно з варіантом, що розрахований на раціональне використання ресурсів у даній сфері